

## Γιατί επιλέξαμε το βιβλίο - Γενικές οδηγίες για τον/την εκπαιδευτικό

Επιλέξαμε τη νουβέλα *Η Φόνισσα* του Αλέξανδρου Παπαδιαμάντη (Δόμος, 1984), θεωρώντας πως τόσο το θέμα της όσο και ο τρόπος πραγμάτευσής του ανταποκρίνονται στις αναζητήσεις των μαθητών/μαθητριών της Α' Λυκείου. Η νουβέλα «συνομιλεί» με τους θεματικούς άξονες της Λογοτεχνίας Α' Λυκείου καθώς αποκρυσταλλώνει τα διλήμματα και τη διαπάλη λογικής, παραλογισμού και συναισθημάτων στην ψυχή της ηρωίδας αποτυπώνοντας, παράλληλα, τον προβληματισμό για τον Άλλον ως φύλο, θύτη και θύμα και συνιστώντας προνομιακό χώρο μεταγνώσης για τη λογοτεχνική σύνθεση. Αποτελείται από 18 κεφάλαια, στα οποία αναδεικνύονται η αξιοποίηση αφηγηματικών τεχνικών, η διαπλοκή των χρονικών επιπέδων και των ειδών του αφηγητή και της εστίασης, η πολλαπλή ταυτότητα της ηρωίδας, η καθοριστική παρουσία της φύσης, η λειτουργία της μνήμης και της ειρωνείας, η περιγραφή προσώπων και τόπων, η κυριαρχική παρουσία της Σκιάθου.

Η ολοκληρωμένη προσέγγιση του λογοτεχνικού έργου, δηλαδή η αρχική γνωριμία με αυτό, η ανάγνωσή του και οι ομαδικές δραστηριότητες που το αφορούν στο σύνολό του, καταλαμβάνει το χρονικό διάστημα των 18-20 διδακτικών ωρών (συνολικά 9-10 εβδομάδων διδασκαλίας) με ιδανική ρύθμιση την αξιοποίηση ενός συνεχούς διώρου για το μάθημα της Λογοτεχνίας. Η αναγνωστική διαδικασία αναπτύσσεται σε τρεις φάσεις ως εξής: *Πριν από την ανάγνωση* (2 ώρες), *Κατά την ανάγνωση* (12 ώρες και 2 ώρες συνολική θεώρηση), *Μετά την ανάγνωση* (2 ώρες), αλλά δίνεται στον/στην εκπαιδευτικό η ευελιξία να προσθέσει ακόμη δύο ώρες, όπου το κρίνει αναγκαίο. Στο πλαίσιο του Συγγραφικού Σημειωματαρίου οι μαθητές/μαθήτριες καταγράφουν σκέψεις και εντυπώσεις στους σχετικούς πίνακες, ενώ στη διάθεσή τους υπάρχει ποικιλία από δραστηριότητες, οι οποίες επιτρέπουν την έκφραση της ανταπόκρισής τους στο κείμενο. Τέλος, οι μαθητές/μαθήτριες εξοικειώνονται με διαφορετικά είδη ανάγνωσης: δημόσια, ιδιωτική, δραματοποιημένη, συνανάγνωση, ανάγνωση από τον/την εκπαιδευτικό.

Ο ρυθμός ανάγνωσης και προσέγγισης των κεφαλαίων με κατ' επιλογήν δραστηριότητες καθορίζεται από τις ιδιαιτερότητες του αναγνώσματος, αλλά και από την εξέλιξη της πλοκής. Στην προαναγνωστική φάση υπάρχουν εισαγωγικές δραστηριότητες. Στην κυρίως αναγνωστική φάση εξελίσσεται η ανάγνωση στην τάξη και στο σπίτι, ενώ η ολομέλεια συζητά και εκπονεί ατομικές μικροδραστηριότητες που θα συμβάλουν στη διευκόλυνση της ανάγνωσης και τον προβληματισμό γύρω από την εξέλιξη της πλοκής. Ακολουθεί η συνολική θεώρηση του έργου, οπότε αξιοποιείται η ομαδοσυνεργατική μέθοδος, κατά την οποία η αναγνωστική κοινότητα της τάξης εργάζεται πάνω σε άξονες διερεύνησης όπως είναι η ανάπτυξη των χαρακτήρων, ο χρόνος και το πλαίσιο της ιστορίας, οι τεχνικές που αξιοποιούνται από τον συγγραφέα κ.ά.

Στο πλαίσιο αυτό συστήνεται:

α) να εξοικειωθούν οι μαθητές/μαθήτριες με τους προοργανωτές της μελέτης του κειμένου, ώστε να μπορέσουν να τους αξιοποιήσουν κατά την ανάγνωση: το αναγνωστικό ημερολόγιο, τους πίνακες χαρακτήρων και το διάγραμμα της πλοκής αλλά και τον πίνακα των συγγραφικών επιλογών.

β) στο πλαίσιο των προοργανωτών, οι μαθητές/μαθήτριες να κρατούν σημειώσεις κατά την ανάγνωση καταγράφοντας απόψεις, σχόλια και παρατηρήσεις. Για τη συνολική θεώρηση του έργου, οι μαθητές/μαθήτριες εργάζονται σε ομαδοσυνεργατικά σχήματα και αξιοποιούν τον διαδικτυακό χώρο του μαθήματος για την ανάρτηση των εργασιών τους.

γ) να υπάρχει ψηφιακός χώρος (ψηφιακή τάξη του μαθήματος) όπου οι μαθητές/μαθήτριες θα αναρτούν τις σκέψεις και τους προβληματισμούς τους καθώς και τις ατομικές ή ομαδικές εργασίες τους. Ο/Η εκπαιδευτικός μπορεί να χρησιμοποιεί στην τάξη μέρος αυτού του υλικού εφόσον το θεωρεί χρήσιμο για σχολιασμό.

δ) να χρησιμοποιηθεί ως κείμενο αναφοράς η έντυπη έκδοση: Παπαδιαμάντης, Α. [1903] (1984). «Η Φόνισσα». *Άπαντα*. Τόμ. 3ος. Κριτική έκδοση Ν.Δ. Τριανταφυλλόπουλος. Αθήνα: Δόμος, σ. 417-520, και η ψηφιακή της εκδοχή στην ιστοσελίδα της Εταιρείας Παπαδιαμαντικών Σπουδών που, συν τοις άλλοις, θα εξοικειώσει τους/τις μαθητές/μαθήτριες με ένα σημαντικό αποθετήριο του παπαδιαμαντικού έργου, της μελέτης και της διακαλλιτεχνικής του απόδοσης.

ε) για την επίλυση των λεξιλογικών αποριών των μαθητών/μαθητριών ο/η εκπαιδευτικός να χρησιμοποιήσει:

i) το αναλυτικό υποσελίδιο Γλωσσάριο του βιβλίου: Παπαδιαμάντης, Α. (2018). *Η Φόνισσα*. Κ. Σταμάτης, Επιμέλεια-εισαγωγή-σημειώσεις-σχόλια. Αθήνα: Εκδόσεις Πατάκη.

ii) Το γενικό «Γλωσσάρι» του 3ου τόμου των *Απάντων Παπαδιαμάντη*, ό.π., σ. 701-729.

## Εκδόσεις 24γράμματα

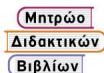
### Συντελεστές

Επιστημονικός υπεύθυνος: **Μαρία Ξέστερνου**

Ειδήμονες γνωστικού αντικειμένου: **Ειρήνη Γαμβρού, Δέσποινα Δούκα**

Σύλληψη: **Ειρήνη Γαμβρού, Δέσποινα Δούκα, Δήμητρα Κιούση, Μαρία Ξέστερνου**

Το παρόν αναπτύχθηκε στο πλαίσιο της Πράξης «Συγγραφή, Αξιολόγηση και Ένταξη διδακτικών βιβλίων στο Μητρώο Διδακτικών Βιβλίων και στην Ψηφιακή Βιβλιοθήκη Διδακτικών Βιβλίων» με κωδικό ΟΠΣ (MIS) 6010165, του Προγράμματος «Ανθρώπινο Δυναμικό και Κοινωνική Συνοχή 2021-2027» που υλοποιείται από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής και συγχρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο.



ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ  
Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων  
και Αθλητισμού

ΙΕΠ  
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ  
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ  
ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ



Με τη συγχρηματοδότηση  
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ  
2021-2027  
European Regional Development Fund

Πρόγραμμα  
Ανθρώπινο Δυναμικό και  
Κοινωνική Συνοχή